

aanraking met het zuurstofhoudende regenwater. Dit zal nu de vuursteen doordringen en oxydeerend kunnen werken op de koolstof. Dat dit proces veel langzamer verloopt dan wanneer vuursteen aan de lucht ligt of wanneer hij verhit wordt behoeft geen nadere toelichting.

Wat ik dus uit bovengenoemde proefnemingen meen aangelooft te hebben is, dat primair de zwarte vuursteen ontstond (de koolstof is waarschijnlijk nog een rest van de wezens waaruit hij ontstond) en uit de zwarte secundair de grijze zich vormde. De koolstof werd gedeeltelijk weg geoxydeerd en tegelijk konden andere stoffen binnen dringen. Chemisch zal dit verdwijnen der koolstof niet aan te toonen zijn, macroscopisch en microscopisch en de zoo juist toegepaste physische methode geven duidelijk aan dat er in de vuursteen veranderingen hebben plaats gegrepen. Deze meening is echter in lijnrechte tegenspraak met hetgeen Prof. van Baren in „de Bodem van Nederland” mededeelt: Bovenstaande meening meen ik, ondanks dat, toch te moeten volhouden, temeer daar ik zwarte vuursteen vond met een begin van wit worden, waarvan een holte vertoonde gevuld met verweeringskorst, van waaruit concentrische wit grijze ringen gingen, die de holte als middelpunt hadden. Deze holte was dus schijnbaar het punt van waaruit het „oxydatie-offensief” begon. Daarbij komt nog, dat de microscopische beelden van onderzochte Limburgsche grijze en zwarte vuursteen alleen hierin verschilden, dat de een weinig koolstofkorrels, de andere ze nog al veel bevatte. Van een geheel vullen van het microscopisch beeld door koolstofkorrels kon ik niets waarnemen.

De verdere verandering van de grijze vuursteen schijnt tot gevolg te hebben een nog verder weg-oxydeeren der koolstof. We zien witte vuursteen ontstaan. Verder treedt ook vaak een neerslaan van ijzer-oxyde op, dat de vuursteen bruin-rood maakt (dat dit ijzer-oxyde is neem ik hier slizwijgend aan, verdere analyses behoud ik me voor). Het s.g. daalt met deze ijzer-opname. Behoudens groep 15 der analyses, waar tegelijk met ijzer-oxyde een vorming van kalkspaat heeft plaats gevonden, waardoor het s.g. wat wordt verhoogd, geven allen een sterke daling van het s.g. Vooral de vuursteen van het vuursteen-eluvium, die reeds lang aan de lucht blootgesteld zijn geweest vertoonen dit zeer sterk. Hier is het zwart geheel verdwenen en vindt men slechts combinaties van bruin en wit.

Tenslotte wil ik nog hierop wijzen, dat onze vuursteen behooren tot dat soort dat het laagste s.g. heeft. Volgens de opgaven van Hütte: „Des Ingenieurs Taschenbuch” Dl. I, en Landolt en Börnstein: Phys. Chem. Tabellen, bedraagt het s.g. van vuursteen 2.6—2.8. Met het s.g. van chalcedoon, dit is krypto kristallijn SiO_2 waaruit onze vuursteen hoofdzakelijk bestaat (s.g. 2.59—2.64) komen bovengenoemde s.g. goed overeen.

22—8—'23.

Ir. F. KURRIS T.

NEERLAND'S VOLKSLEVEN IN ZOMER. Groot nationaal en folkloristisch filmwerk, door ons medelid D. J. van der Ven.

Gedurende zijn bereids straks 12½ jarig bestaan, hielden we 't **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** steeds verre van alles, 'twelk ook maar den „schijn” mocht kunnen hebben reclame te maken voor wien of wat ook.

En o.i. zeer terecht.

Onze Vereeniging toch is 'n zuiver wetenschappelijke!

Maar juist omdat ze **zuiver** wetenschappelijk is, hebben we gemeend, ditmaal „reclame” te mogen maken voor 't „filmwerk” van ons medelid den heere D. J. van der Ven.

En de dies bevelen wij onderstaand schrijven van den heere v. d. Ven warm aan in de belangstelling van alle leden van 't Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

* * *

Oosterbeek, 13 September 1923.

Den Weleerwaarde heer Rector Cremers,
Directeur Natuurhistorisch Museum
te Maastricht.

Hooggeachte heer Rector,

Hierbij heb ik het genoegen u een tekstboekje te zenden van mijn nieuwe folkloristische filmwerk: „Neerland's Volksleven in den Zomer”, dat op Zondag en Maandag 7 en 8 Oct. in Maastricht vertoond zal worden in de Maastrichter Staar. Zondag wordt een matinée gegeven om 3 uur en een avondvoorstelling om 8 uur; Maandagmiddag is er 'n kindervoorstelling te 2 uur en 's avonds eveneens eene voorstelling. Ik zou het op bijzonder hoogen prijs stellen, dat u de aandacht van de leden van ons Genootschap vestigde op dit filmwerk, omdat in plantloristisch opzicht daarin ook menig interessant tafereel te vinden is, speciaal is het zomernspel van bijzondere beteekenis in dit opzicht, omdat ik het mooie en zinnige gebruik van de kroedwischwijding op Maria Hemelvaart (Maria Kruidwijn) documentair heb vastgelegd bij het prachtige kerkje van Asselt. En daar de in filmbeeld voor de wetenschap en de geschiedenis vastgelegde beelden, zoals u bij lezing van het uitvoerige tekstboekje zal blijken, voor een zeer groot deel ten nauwste verband houden met het landelijke leven, met de zorg voor het uitgezaaide koren, in wezen uitbeeldingen van natuurfeesten zijn, is deze film naar het mij voorkomt, ook voor de leden van het Natuurhistorisch Genootschap van bijzondere beteekenis. Daarbij komt nog dat de liefhebbers van bloemen en planten zullen genieten, want heel deze zomerfilm is een bloemenfilm en hij wordt zelfs geopend met een bloemenvoorspel, waarbij schitterende bloemenvelden op het doek verschijnen.

Het is ongetwijfeld, dat vele leden van het Natuurhistorisch Genootschap door het bijwonen van de zomerfilm zich merkwaardige feiten zullen herinneren, die thans steeds meer en meer uit het volksleven verdwijnen, maar die mogelijk nog in volgende wetenschappelijke filmwerken vast te leggen zijn als documenten uit het Limburgsche volksleven. Ook is het van

belang dat de aandacht der leden eens op de plantflore gevestigd wordt, dat er bijv. over heel Limburg een enquête wordt ingesteld, uit welke planten de kroedwisch bestaat en waarvoor die planten in het volksgeloof en de volksgeneeskunst gebruikt worden. Ook is het van beteekenis na te gaan met welke soort bloemen bijv. de pinksterbruid zich tooit, welke planten tegen donder en bliksem beschermen, welke de oogstmei sieren, waar nog de Meiboom geplant wordt enz. enz. Thans heeft men in dit opzicht slechts weinig betrouwbare gegevens en ik ben overtuigd, dat zoowel de leden van het Natuurhistorisch Genootschap als die van het Geschiedenis Oudheidkundig Genootschap hier belangrijk materiaal kunnen verzamelen, dat in onderling verband gebracht, interessante perspectieven opent. Een opgave van heilige boomen, enz. is ook iets, dat naar ik meen nog gedaan moet worden, al heeft u in de bulletins en maandbladen ook op dit gebied zoo nu en dan wel eens iets gepubliceerd. Ik hoop daarom van harte, dat u, na lezing van het tekstboekje, er toe kunt overgaan in het maandblad een warme aanbeveling te kunnen geven voor onze Genootschapsleden — **(iets wat we hierbij gaarne doen. J. Cr.)** en ik ben overtuigd, dat zij allen veel zullen zien dat hun belangstelling in hooge mate wekken zal.

Daar aan het vervaardigen van dit filmwerk, dat voor een zeer groot deel een Limburgsch filmwerk is, zeer groote kosten verbonden zijn, hoop ik dat de voorstellingen druk bezocht zullen worden, juist ook door het intellectueele publiek. Want daardoor zal het mogelijk zijn in een herst- en winterfilm en in andere filmwerken voort te gaan documentair vast te leggen wat onherroepelijk ook uit het Limburgsche laud verdwijnt.

U ten zeerste mijn dank betuigend voor uw ten hoogste gewaardeerde medewerking, teken ik met verschuldigde hoogachting

Uw dw.

D. J. VAN DER VEN.

LIMBURGENSIA.

('n Oude collectie fossielen etc.).

Gek toch, tot wat al eigenaardige ontdekkingen men soms op dit ondermaansche kan komen.

Tè gekker, als men, bij 't doen van zoo'n ontdekking, er plotseling vóórstaat op 'n terrein, 'twelk men meende te kennen alsof men 't bereids jaren lang, in z'n zak hadde gehad.

Ik mag er toch heusch wel aanspraak op maken de buurt van Nuth te kennen.

In die buurt toch ben 'k geboren, niet verre van haar getogen, heb 'k me bereids vele jaren bewogen.

Ik niet alléén!...

Dat alles hebben, natuurlijkerwijze in veel grootere mate nog, gedaan onze aller vriend Dr. Aug. de Wever, benevens diens broeders Alex en Hubert, die alle drie toch vrij goed hun oogen den kost gaven en hun ooren te luisteren legden waar 't zich ging om Natuurhistorische ontdekkingen te doen.

Trouwens in die buurt dáár zijn nog meerdere menschen, o.a. ons medelid 't Hooft der School van Schinnen, die zich interesseeren voor Limburgsche Natuurgeschiedenis.

Maar, en zij en ik hebben nooit geweten, hoe er zich, vlak in onze buurt, natuurhistorische merkwaardigheden bevonden... ten kastele van Reymersbeek..., merkwaardigheden bestaande hoofdzakelijk uit fossielen van allerlei aard en uit allerlei tijdperken..., fossielen, die jammer genoeg 't etikette van herkomst missen, maar waar er, Goddank, toeh nog 'n heele boel tusschen zijn, die de onmiskenbare kenteekenen dragen afkomstig te zijn uit 't Maastrichter Krijt.

De overblijfselen van Maastrichter Krijtsponzen en dito's koralen, echiniden en brachiopoden, bivaeven en gastropoden, cephalopoden, pisces en sanriers hebben in vele, vele exemplaren, gedurende meer dan een halve eeuw, gehuisd op een zolder van 't Reymersbeeker kasteel...

Dáár waren ze van uit Maastricht terecht gekomen, doordat hun waarschijnlijk verzamelaar stamde uit 't geslacht der eertijds in Maastricht welbekende familie Leekens, latere bezitster van Reymersbeek.

Zoo goed als zeker toch is de collectie bijeengebracht door den heere August Leekens, een der Leekensen die in Maastricht eenmaal den Papiermolen hadden en eene boekdrukkerij exploiteerden.

August Leekens woonde in den jare 1840 in de Groote Staat, No. 2.

Hij schijnt 'n zeer ontwikkeld man te zijn geweest, als ik me niet vergis was hij Dokter in de rechten, en heeft hij zitting gehad in 't Maastrichter Gemeentebestuur.

Hij was lid van 't Genootschap „les Amis des sciences, des lettres et des arts”.

In dit Genootschap werd zeer veel aan Natuurlijke Historie gedaan; meer dan één zijner leden hield er een particuliere natuurhistorische verzameling op na.

Behálve de reeds gememoreerde fossielen uit 't Maastrichter krijt, bevat de „collectie Leekens” prachtstukken uit Kolenkalk, uit Devoon, uit Jura en Diluvium, benevens tal van recente schelpen en mineralen.

Jammer genoeg, we zeiden 't al, zijn de etiketten, althans voor verreweg 't grootste gedeelte, zoek geraakt.

'n Heel enkel voorwerp maar prijkt nog met 'n briefke. Maar uit die enkele briefkes vernemen we toch dat er in deze verzameling zaken zijn, die, als ze spreken konden, ons zouden weten te vertellen hoe ze, lang, lang geleden, in menschenhanden terecht waren gekomen; immers er zijn etiketten bij uit 't jaar 1763!

Och ja, als die zaken konden spreken...

Dan zouden ze ons ook vertellen hoe blij ze zijn, weer terug te wezen in Maastricht en hoe dankbaar jegens de familie Michiels van Kessenich, die ze welwillend verlof gaf om, van den donkeren, stoffigen Reymersbeeker zolder, te verhuizen naar 't luchtige, mooie Maastrichter Natuurhistorisch Museum....

JOS. CREMERS.